

Vážený pán
prof. Ing. Robert Redhammer, CSc.
predseda výkonnej rady
Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké
škoolstvo
Nám. slobody 6943/11
P. O. Box 7
811 06 Bratislava 15

Vaše číslo:
2022/106-OAC

Naše číslo
REK/467/2023
REK/11/2023/109-PgČ.

Vybavuje
Mgr. Babel'ová/048 446 1121

Banská Bystrica
7. 2. 2023

VEC: Stanovisko k hodnotiacim správam pracovnej skupiny k žiadostiam o udelenie akreditácie študijných programov

Vážený pán predseda,

na základe znenia hodnotiacich správ pracovnej skupiny SAAVŠ, zaslaných 1. 2. 2023, doručených 2. 2. 2023 k žiadostiam o udelenie akreditácie študijných programov:

- **sociológia a sociálna antropológia, 1. stupeň vysokoškolského štúdia, denná forma štúdia**, oprávňujúci jeho absolventom udeľovať akademický titul „bakalár“ (Bc.), jazyk uskutočňovania: slovenský jazyk, v študijnom odbore sociológia a sociálna antropológia, ID žiadosti: 16658;
- **sociológia a sociálna antropológia, 2. stupeň vysokoškolského štúdia, denná forma štúdia**, oprávňujúci jeho absolventom udeľovať akademický titul „magister“ (Mgr.), jazyk uskutočňovania: slovenský jazyk, v študijnom odbore sociológia a sociálna antropológia, ID žiadosti: 16659;

Vám oznamujem, že s hodnotiacimi správami súhlasím. V súlade s písomnou informáciou zástupcov Filozofickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, ktorí reagovali na odporúčania súvisiace so študijnými programami, si dovoľujem uviesť ich vyjadrenia k obsahu hodnotiacich správ.

Katedra sociálnych štúdií a etnológie FF UMB ďakuje pracovnej skupine za vypracovanie hodnotiacich správ, za ich pozitívne hodnotenia i za dôležité a inšpiratívne odporúčania. Oceňujú úsilie členov a členiek pracovnej skupiny, že správy sú vypracované dôsledne a podrobne, čím im dávajú možnosť zlepšovať kvalitu študijných programov v ďalších rokoch. Dovoľujú si tiež konštatovať, že návšteva pracovnej skupiny na pracovisku bola náročná (t. j. nielen formálna), ale férová, podporná a inšpiratívna, k čomu prispeli aj pracovníci Slovenskej akreditačnej agentúry pre vysoké školstvo (SAAVŠ).

Reakcie na odporúčania pre 1. stupeň štúdia:

E1. Vyhodnotenie úrovne plnenia čl. 2 štandardov pre študijný program

Návrh nového študijného programu a návrh úpravy študijného programu

Členovia a členky katedry si plne uvedomujú dôležitosť hľadania správneho balansu medzi dvomi disciplínami – sociológiou a sociálnou antropológiou v danom študijnom programe, ako aj

nevyhnutnosť kvalitnej teoreticko-metodologickej prípravy študentov pre potreby dobrého konceptuálneho a metodologického zvládnutia oboch disciplín. Preto sociologické a antropologické teórie – klasické i súčasné – budú vyučované nielen v predmetoch ako Klasické sociologické teórie, Súčasná sociologická teória a Teória sociálnej a kultúrnej antropológie, ale aj v špecializovaných predmetoch ako Miesto a priestor v antropologickej perspektíve, Globálne a lokálne: sociálne a kultúrne dôsledky globalizácie, Rodina, príbuzenstvo a intimita, Rituál v živote človeka a spoločnosti, Základy rodových štúdií, Sociálne hnutia a občianska angažovanosť a iné – v každom predmete bude dôležité teoretické uchopenie danej problematiky. Uvedomujeme si, že v tomto zmysle bude potrebné upraviť a upresniť aj informačné listy jednotlivých predmetov.

Odporúčanie posilniť antropologické predmety v oblasti ekonómie a politiky považujeme za relevantné. Zároveň, predmety Sociálne hnutia a občianska angažovanosť a Občiansky aktivizmus a tvorba projektu možno sčasti zaradiť do oblasti politickej antropológie. Určite však budeme počítať so zaradením takýchto predmetov (resp. nahradením niektorého povinne voliteľného modulu) v blízkej budúcnosti, keď chceme rozšíriť personálne obsadenie na katedre o minimálne jedného člena/členku. Nahradenie niekoľkých predmetov, ktoré sú orientované na oblasť kultúry (Kultúrne dedičstvo, Prenos kultúry), nepovažujeme za vhodné, pretože kultúra a kultúrne dedičstvo je jednou z nosných tém sociálnej antropológie, ktoré zohrávajú významnú úlohu vo vývoji každej spoločnosti. Členovia a členky katedry si uvedomujú dôležitosť zaradenia predmetov, ktoré zvýšia uplatniteľnosť absolventov štúdia. Už v predchádzajúcom (zrušenom) študijnom programe aplikovanej etnológie bol kladený dôraz štúdia na aplikovanú antropológiu. Tento trend bude pokračovať aj v rámci nového programu a jednotlivých predmetov, najmä predmetov zameraných na súčasné teórie a trendy. Cieľom je priniesť do programu aj viacerých spolupracovníkov z iných sektorov a organizácií, s ktorými má katedra úzke vzťahy a viacročnú spoluprácu, ako aj predstaviť študentom rôzne pracovné príležitosti návštevou rôznych pracovísk.

E3. Vyhodnotenie úrovne naplnenia č. 4 štandardov pre študijný program

Učenie sa, vyučovanie a hodnotenie orientované na študenta

Členovia a členky katedry plne podporujú využívanie nových vyučovacích metód, ktoré vedú k väčšej aktivizácii a participácii študentov. Okrem participatívnych metód na jednotlivých hodinách v rámci predmetov sa vyučujúci a vyučujúce budú snažiť zapájať študentov aj do výskumov (napr. prostredníctvom malých výskumných sond, v účasti a vedení fokusových skupín, v účasti v dotazníkových prieskumoch a pod.).

Stotožňujeme sa s odporúčaním špecifikovať kritériá hodnotenia v informačných listoch predmetov i v harmonizácii kritérií naprieč predmetmi.

E.4. Vyhodnotenie úrovne plnenia štandardov čl. 5 pre študijný program

Prijímacie konanie, priebeh štúdia, uznávanie vzdelania a udeľovanie akademických titulov

Katedra prijíma odporúčania pracovnej skupiny ohľadne jasnejšej komunikácie o kritériách prijatia na štúdium a upraví podobu informácií o predpokladoch štúdia a kritériách prijatia na štúdium v opise študijného programu, ako aj pri zverejnení kritérií a postupov prijímania v informáciách pre uchádzačov o štúdium na webových stránkach fakulty aj univerzity.

Akademická etika je veľmi dôležitou súčasťou každodenného života katedry i fakulty. Komisia pre etiku vedy a výskumu na FF UMB (jediná fakultná komisia v rámci UMB – ostatné fakulty pracujú len v rámci univerzitnej etickej komisie) aktívne rieši všetky etické podnety na FF UMB. Prof. Bitušíková je tiež členkou pracovnej skupiny pre vedeckú integritu na Slovensku – PS RI4SK. UMB podpisom rektora UMB podporila Deklaráciu o posilnení kultúry vedeckej integrity na Slovensku a Národného etického kódexu vedeckej integrity (2021).

V prípade podvádzania pri vykonávaní študijných povinností sa podnetmi zaoberá Disciplinárna komisia FF UMB pre študentov. Komisia s tretinovým zastúpením študentov v predchádzajúcich akademických rokoch prerokovala opakovane disciplinárne priestupky tohto charakteru a uložila

adekvátne disciplinárne opatrenia (podmienečné vylúčenie zo štúdia). Akademický rok 2020/2021 bol v tomto smere výnimkou. Katedra sociálnych štúdií a etnológie doposiaľ nežiadala o prešetrovanie podvádzania a plagiátorstva študentov svojich študijných programov. V predchádzajúcom študijnom programe bolo zapísaných málo študentov, a preto bolo možné všetky ich práce – seminárne i bakalárske – kontrolovať (aj) z hľadiska plagiátorstva. Treba zdôrazniť, že akademická etika v rámci každého predmetu bývalého programu bola vždy prioritným kritériom akejkoľvek ďalšej práce a hodnotenia študentov. Povedomie o akademickej etike – tak u študentov i pedagógov – je na katedre silné a v tomto trende bude katedra jednoznačne pokračovať. Fakulta bude iniciovať vnútrouniverzitnú diskusiu o prípadnej úprave príslušnej časti Študijného poriadku UMB a o stanovení povinných minimálnych štandardov pri preverovaní dodržiavania akademickej etiky u študentstva.

Rovnako kriticky zhodnotíme procedúry prijímania a riešenia sťažností študentov na domnelé porušovanie práv a iné problémy a na zvýšenie informovanosti o uplatňovaných postupoch využijeme všetky overené možnosti poradenstva (študijní poradcovia, študentskí tútori, poradenstvo študijného oddelenia).

E.5. Vyhodnotenie úrovne plnenia čl. 6 štandardov pre študijný program

Učtelia študijného programu

Členovia a členky katedry, ktorí navrhujú nový študijný program, sú si vedomí, že pracovná záťaž z hľadiska zabezpečenia profilových a povinne voliteľných predmetov bude v situácii plného fungovania študijného programu vysoká. Keďže však ide o úplne nový študijný program, očakávame postupné zvyšovanie záťaže vyučujúcich. Okrem toho, v žiadosti je vykazovaná záťaž formálne za všetky predmety, v ktorých členovia katedry figurujú. Systém štúdia, ktorý obsahuje povinne voliteľné moduly a výberové predmety, však nemusí znamenať, že všetky predmety sa budú vyučovať v každom semestri. Závisí to od preferencií študentov pri zostavovaní vlastného študijného plánu.

V súčasnej ekonomickej situácii univerzít v SR však nemožno očakávať významné prijímanie nových pracovných síl. Katedra bude stavať na existujúcej spolupráci s rôznymi externými partnermi/organizáciami, ktoré sú ochotní spolupracovať s katedrou (aj na báze bilaterálnych dohovorov), a tým prinášať aj nové perspektívy pre možnosti zamestnateľnosti absolventov programu.

Reakcie na odporúčania pre 2. stupeň štúdia:

E.1 Vyhodnotenie úrovne plnenia čl. 2 štandardov pre študijný program

Návrh nového študijného programu a návrh úpravy študijného programu

Členovia a členky katedry sa v možných budúcich úpravách pokúsia zmeniť ponuku najmä povinne voliteľných predmetov tak, aby bol študijný program 2. stupňa rovnako atraktívny pre absolventov bakalárskeho štúdia, ako aj prípadných záujemcov o magisterské štúdium z iných univerzít. Pracovná skupina konštatuje, že len jeden z povinne voliteľných modulov má súvislosť s uplatnením mimo akademickej sféry (Fenomén spotreby a konzumná spoločnosť, Cestovanie a turizmus v modernej spoločnosti), treba však upresniť, že aj v iných moduloch je cieľom viesť študentov k schopnosti aplikovať získané poznatky aj v iných sektoroch, nielen v akademickom (napr. Zmeny práce, Ekonomická sociológia). Zvážime doplnenie modulov o zameranie na aplikovanú antropológiu a aplikácie sociologického poznania.

V opise študijného programu sa uvádza, že absolvent je schopný pracovať vo sfére vedy a základného výskumu. Pracovná skupina konštatuje, že pre prácu v tejto sfére sa v súčasnosti štandardne vyžaduje vzdelanie 3. stupňa. Uskutočníme opravu opisu študijného programu, kde podľa návrhu pracovnej skupiny uvedieme, že absolvovanie študijného programu v 2. stupni poskytuje prípravu na relevantné študijné programy 3. stupňa.

E.3. Vyhodnotenie úrovne plnenia čl. 4 štandardov pre študijný program

Učenie sa, vyučovanie a hodnotenie orientované na študenta

Členovia a členky katedry plne akceptujú odporúčanie pracovnej skupiny zväziť špecifikáciu kritérií hodnotenia v informačných listoch predmetov a harmonizáciu kritérií naprieč predmetmi.

E.4. Vyhodnotenie úrovne plnenia čl. 5 štandardov pre študijný program

Prijímacie konanie, priebeh štúdia, uznávanie vzdelania a udeľovanie akademických titulov

Na základe odporúčaní pracovnej skupiny upravíme kritériá prijatia na štúdium tak, aby boli jasne definované nielen ako generické predpoklady (napr. logické uvažovanie a analytické myslenie), ale aj špecifické predpoklady, ktoré bude nutné preukázať na osobnom pohovore. Podoba informácií o predpokladoch štúdia a kritériách prijatia na štúdium bude upravená v opise študijného programu, ako aj pri zverejnení kritérií a postupov prijímania v informáciách pre uchádzačov o štúdium na webových stránkach fakulty aj univerzity.

FF UMB má plne funkčnú disciplinárnu komisiu pre študentov, ktorá sa zaoberá podnetmi v prípade podvádzania pri vykonávaní študijných povinností. Komisia s tretinovým zastúpením študentov, nominovaných študentskou časťou Akademického senátu FF UMB, prerokúvala v predchádzajúcich akademických rokoch opakovane disciplinárne priestupky tohto charakteru a uložila adekvátne disciplinárne opatrenia. V akademickom roku 2020/2021 však nedostala žiadny takýto podnet. Katedra sociálnych štúdií a etnológie doposiaľ realizovala študijné programy s malým počtom študentov, ktorým sa mohla intenzívne venovať a prechádzať aj prípadom porušovania akademickej etiky. Akademická etika bola vždy prioritným kritériom akejkol'vek ďalšej práce a hodnotenia študentov. Povedomie o akademickej etike – tak u študentov i pedagógov – je na katedre silné a v tomto trende bude katedra jednoznačne pokračovať. K posilneniu tohto povedomia prispieva aj povinne voliteľný predmet Akademická etika ponúkaný už v 1. stupni štúdia.

Fakulta bude iniciovať vnútrowniverzitnú diskusiu o prípadnej úprave príslušnej časti Študijného poriadku UMB a o stanovení povinných minimálnych štandardov pri preverovaní dodržiavania akademickej etiky u študentstva.

Rovnako kriticky zhodnotíme procedúry prijímania a riešenia sťažností študentov na domnelé porušovanie práv a iné problémy a na zvýšenie informovanosti o uplatňovaných postupoch využijeme všetky overené možnosti poradenstva (študijní poradcovia, študentskí tútori, poradenstvo študijného oddelenia).

Ďalšie časti hodnotiacich správ rešpektujeme, berieme ich na vedomie s cieľom reflexie na uvedené pripomienky či návrhy.

S pozdravom

doc. Ing. Vladimír Hiadlovský, PhD.
rektor UMB

Na vedomie: doc. Mgr. Martin Schmidt, PhD., dekan FF UMB v BB